

overweging voor 28 mei 2023, Pinksteren en agapèmaaltijd

Gemeente,

Benieuwd was ik naar wat het woord Pinksteren oproept buiten kerkelijk verband.

Ik heb daarom op Google Pinksteren ingetypt.

De eerste hit was: bungalows te huur met Pinksteren.

De tweede treffer was een beschrijving van verschillende feesten.

Het begon met: Pinksteren is een feest, 10 dagen na Hemelvaart.

Daarna kwamen aan de orde: het Offerfeest en Halloween.

De derde vermelding was uit Wikipedia: Pinksteren (Koinè: Πεντηκοστή, Pentèkostè, "de vijftigste [dag]") of Sinksen is een christelijke feestdag, waarmee de uitstorting van de Heilige Geest wordt herdacht. Deze uitstorting wordt beschouwd als het begin van het christendom en als de eerste christelijke opwekking.

Tja, het woord uitstorting klinkt wel stevig, dat we vandaag de verjaardag van het christendom vieren vind ik ook nogal wat en daarnaast vraag ik me af wat de eerste christelijke opwekking betekent.

Dus ook dit derde Google-zoekresultaat gaf me nu niet meteen een warm Pinkstergevoel.

Zowel binnen als buiten de kerk blijft het dus lastig om de betekenis van Pinksteren voor ons vandaag te duiden.

Laten we zelf eens kijken of we verder kunnen komen dan bungalowhuisjes, Halloween en 'uitstorting van de heilige Geest'.

Gelukkig vinden we in de eerste lezing een nieuw aanknopingspunt.

Daar staat: en Jezus blies over hen heen en zei: ontvang de heilige Geest.

Het beeld van blazen, van adem, van levenslucht, geeft al wat meer perspectief.

Ik kom er zo op terug.

Die eerste lezing is een evangeliegedeelte dat vlak na de opstanding van Jezus wordt beschreven.

De leerlingen zitten verdrietig bij elkaar, maar er staat expliciet bij dat ze dat doen op de eerste dag van de week.

Anders gezegd: ze missen Jezus maar er gaat nu ook iets nieuws beginnen.

En inderdaad, er gebeurt iets onverwachts: Jezus verschijnt aan hen.

Hij laat hen zien welke wonden hij heeft, staat er.

Hoe we dit precies moeten duiden weet ik niet goed, maar er komt wel een parallel bij me op. Het is wel herkenbaar dat je als mens kunt opstaan na een zware en moeilijke periode in je leven.

Alleen wil dat opstaan dan niet zeggen dat alles weer als nieuw is.

Je draagt de wonden met je mee en hopelijk kunnen die gaandeweg wat meer gaan dichtgroeien en littekens worden.

Voor de leerlingen betekent de merkwaardige situatie die hier beschreven wordt, een nieuw begin na veel verdriet en onbegrip.

Het verhaal wil duidelijk maken dat de opdracht waarmee Jezus in het leven stond, nu overgaat op de leerlingen. In dat kader ontvangen zij de heilige Geest. Als dat geen nieuw begin is: een roeping ontvangen met de nodige inspiratie en geestdrift erbij inbegrepen!

Nu kun je zeggen dat het hier, met Pinksteren, dus gaat om het ontvangen van de Geest.

De Geest staat centraal.

Maar dan hebben we toch nog niet het hele plaatje te pakken.

De Geest is niet een los verkrijgbaar iets.

Jezus heeft zijn opdracht doorgegeven aan zijn leerlingen en dáárbij ontvangen ze de Geest. Het is nu aan hen om de goede boodschap, het evangelie door te geven aan anderen.

Om op die manier steeds meer mensen te inspireren, zodat iedereen vol van Geest kan raken. Zowel Jezus' boodschap als Gods Geest zijn niet voorbehouden aan één persoon, maar zijn bedoeld voor iedereen.

Het woord Geest hangt in het Grieks en Hebreeuws, maar ook in verschillende teksten, samen met de adem.

God blies, in het scheppingsverhaal, de mens de adem in de neus.

Het is de levensadem. Jezus blies over zijn leerlingen en zij ontvingen de Geest. Zij konden opstaan uit hun verdriet en kwamen op deze eerste dag van de week opnieuw tot leven.

In het Pinksterverhaal blaast een frisse wind de deuren en ramen open, alle stof, moeite en donkerte verdwijnen als sneeuw voor de zon, ruimte voor een nieuw begin.

Als er *iets* is wat we als mensen allemaal delen, wat we echt allemaal hebben, is het de levensadem.

Iedereen is verschillend, maar dit heeft iedereen.

De Geest begeestert ons, bezielt ons, inspireert ons, maar bovenal kom je door Haar tot leven. Brengt Zij ons weer tot leven.

Fysiek krabbelen we er weer bovenop, emotioneel ontstaat er weer een weg om te gaan.

Dat kan na een moeilijke periode zijn, maar ook op momenten dat je je helemaal aangesproken voelt in wie je bent en in wat je te bieden hebt.

Alles in je komt tot leven, je staat helemaal 'aan', alles stroomt, je staat in vuur en vlam.

De Geest is een beeld voor krachten die ons overstijgen, die we niet zelf kunnen controleren en die wegen zien die we zelf niet voor mogelijk hielden.

Die de mens in de ander zien.

Die jou als mens tot leven laten komen.

Pinksteren verlegt de aandacht van Jezus als de eerste mens vol van Geest naar mensen vol van Geest.

Dat betekent dat niet alleen wijzelf, maar ook de mensen om ons heen vol van Geest zijn.

En naast die Geest heeft Jezus zijn levensopdracht willen overdragen.

Je zou kunnen zeggen dat het zijn opdracht was om mensen ervan bewust te maken dat die Geest in henzelf en in anderen aanwezig is.

En wat die Geest je kan brengen.

Daar zo wat over mijmerend, dacht ik: eigenlijk is dat precies ook het uitgangspunt wanneer je het hebt over vrijheid en verdraagzaamheid.

De waarden die in onze remonstrantse traditie hoog in het vaandel staan, krijgen vorm en inhoud vanuit het besef dat we allemaal mensen zijn vol van Geest.

Want als je vanuit dat perspectief naar andere mensen kijkt, ga je op zoek naar wat die ander inspireert, waar die ander van opleeft, waar die ander voor gaat.

Dat dat iets heel anders kan zijn dan wat je zelf belangrijk vindt, verschuift dan naar de achtergrond.

Want wie herkent niet de ervaring dat je alleen al blij kunt worden als je iemand anders vol enthousiasme bezig ziet?

Een leraar die enthousiast weet te vertellen over zijn vak, draagt meer over aan zijn leerlingen.

Je ziet iemand helemaal tot leven komen, vol passie vertellen over wat hem verwondert en bezighoudt.

Het kan haast niet anders of dat doet iets met je.

Bevlogenheid, geestdrift, werkt aanstekelijk.

Ook al heb je eigenlijk niet eens zoveel met het onderwerp van dat moment.

En het mooie is: op zulke momenten herken je in elkaar dat je mens bent.

Je beseft dat je die levensadem, die geestdrift, die verwondering, met elkaar deelt, hoe verschillend je verder ook bent.

Je ziet waar iemands hart naar uitgaat, en dat raakt. Het geeft verbinding.

In alle verscheidenheid die we als mensen hebben kun je vanuit dit oogpunt veel gemakkelijker verdraagzaam zijn naar elkaar.

En dat heeft niets te maken met binnen of buiten de kerk, zelfs niet als het over de leukste Pinkstervakantie gaat met bijbehorend vakantiehuisje.

Maar in dat wat je drijft kun je elkaar vinden, ook wanneer er daarnaast talloze vlakken zijn waarop er geen verbinding ontstaat.

Wanneer je de Geest ontdekt in de ander, herken je in de ander iemand die is als jij.

En is verdraagzaamheid en gelijkwaardigheid ineens een stuk vanzelfsprekender geworden.

We zingen straks bij de agapèviering een lied van Huub Oosterhuis.

Het moment waarop we juist deze ervaring vol van Geest met elkaar delen.

In dit lied komt deze gedachte prachtig terug:

Wij zullen, één van geest, zijn lichaam worden,
zijn uitstralende kracht in deze wereld.

Laten we nog iets verder inzoomen op hoe dat dan werkt.

We kunnen ons alleen verbinden met iets of iemand, wanneer we verzachten.

Op het moment dat je verstrakt, versteent, bevriest, verhardt, dan ga je uit de verbinding.

Het lukt niet meer om een open contact te houden met iemand anders, en vaak ook niet goed meer met jezelf.

Je gaat dan 'in je hoofd zitten', zoekt afleiding in een bezigheid, of je trekt je terug.

Wat is nu het mooie: de Geest en je adem hebben veel met elkaar te maken.

En adem staat niet voor niets voor leven, voor stromen, voor beweging, en dus voor verzachting.

Op het moment dat je verhardt, houd je als het ware je adem even in.

Zo leer je bij yoga dat als je ergens pijn voelt, fysiek of emotioneel, dat je daar dan naartoe kunt gaan met je aandacht en met je adem.

En dan treedt er een verzachting in.

Pijn geeft bijna automatisch een reactie van verharding, je terugtrekken, negeren.

Maar door met je adem naar die plek te gaan, kan het weer gaan stromen.

Wordt de pijn minder, verzacht je, en ontstaat er weer verbinding.

Zo konden de leerlingen opstaan uit hun verdriet en weer tot leven komen.

Zo konden zij, vervuld van Geest, verbinding maken met vele mensen, ook al spraken ze allemaal andere talen.

Ik eindig met nogmaals enkele woorden van Huub Oosterhuis, te vinden als lied 946 in het Liedboek:

Wij tussen moed en wanhoop, waarom weten

wij wel wat leven is maar leven niet?

Soms gaan wij op de vleugels van een lied

en durven onze zwaartekracht vergeten.

Als vrijheid was wat vrijheid lijkt, wij waren

de mensen niet die wij nu angstig zijn -

wij zouden niet meer vluchten voor de pijn

en voor de grootste liefde niet vervaren.

